

امکان‌سنجی نظارت شرعی بر مقررات خارج از صلاحیت دیوان عدالت اداری

علی فتاحی زفرقندی^{۱*}، حمید فعلی^{۲**}، محسن ابوالحسنی^{۳***}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۸/۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۹/۱

نوع مقاله: پژوهشی

DOI:

چکیده

مطابق اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران کلیه قوانین و مقررات باید بر اساس موازین اسلامی باشد و تشخیص آن نیز بر عهده فقهای شورای نگهبان است. از سوی دیگر رسیدگی به دادخواهی از مقررات دولتی بنا بر اصول ۱۷۰ و ۱۷۳ قانون اساسی در صلاحیت هیئت عمومی دیوان عدالت اداری قرار دارد. بر این پایه است که امکان دادخواهی از مقررات دولتی به جهت نقض حقوق شرعی اشخاص، با استعلام از فقهای شورای نگهبان در مواد ۸۴ و ۸۷ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری پیش‌بینی شده است و تبعیت از نظر فقهای شورا برای دیوان الزامی است. با توجه به خروج برخی از مقررات و مصوبات از صلاحیت هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، سؤال اصلی این پژوهش این است که نظارت شرعی فقهای شورای نگهبان نسبت به کدام دسته از مقررات و مصوبات خارج از صلاحیت دیوان از بستر وصول شکایت در دیوان میسر است؟ یافته‌های پژوهش با روشی توصیفی - تحلیلی از طریق رجوع به منابع کتابخانه‌ای نشان می‌دهد که به سبب دلایلی مانند تکلیف دیوان به تبعیت از نظرات فقهای شورا، ملاک شناسایی صلاحیت نظارت شرعی بر مقررات، اصل چهارم قانون اساسی است، نظارت شرعی بر مقررات خارج از صلاحیت دیوان با وصول شکایت در دیوان ممکن است.

واژگان کلیدی: نظارت شرعی، مقررات، مصوبات، فقهای شورای نگهبان، دیوان عدالت

اداری، صلاحیت.

۱. دانش‌آموخته دکتری حقوق عمومی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

* Email: M.asghari@ujsas.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری حقوق عمومی، دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)، پژوهشگر پژوهشکده شورای نگهبان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

** Email: hamidfeli110@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری حقوق عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

** Email: abolhasani70@gmail.com

Feasibility of Shariah supervision of regulations outside the jurisdiction of the Administrative Court of Justice

Ali Fattahi Zafarghandi^{1*}, Hamid Fe'li^{2**}, Mohsen Abolhasani^{3***}

1- Ph.D. in public law, University of Tehran, Tehran, Iran

2- Ph.D. student of public law, Imam Sadiq University, peace be upon him, Researcher of Guardian Council Research Institute, Tehran, Iran

3- Ph.D. student of public law, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran

Abstract

According to the fourth article of the Constitution of the Islamic Republic of Iran, all acts and regulations must be based on Islamic norms, and it is the responsibility of the jurists of the Guardian Council to recognize them. On the other hand, proceedings of lawsuits from government regulations according to articles 170 and 173 of the Constitution is under the jurisdiction of the General Board of the Court of Administrative Justice. It is based on this that the possibility of filing a lawsuit against government regulations for the violation of the Sharia rights of individuals, by inquiry from the jurists of the Guardian Council, is foreseen in articles 84 and 87 of the Code of Organizations and Procedures of the Court of Administrative Justice, and according to the jurists of the Guardian Council, compliance is mandatory for this court. Due to the departure of some regulations and approvals from the jurisdiction of the General Board of the Court of Administrative Justice, the main question of this research is, which category of regulations and approvals outside the jurisdiction of the Court of Administrative Justice is possible to be reviewed by the jurists of the Guardian Council by receiving a complaint in the Court of Administrative Justice? The findings of the research using a descriptive and analytical method by referring to library sources show that due to reasons such as the duty of the court to following the opinions of the jurists of the Guardian Council, the criterion for identifying the jurisdiction of sharia supervision over regulations, fourth article of the constitution, sharia supervision over regulations outside Jurisdiction of the Court of Administrative Justice is possible by receiving the complaint in this court.

Keywords

Shariah supervision, regulations, approvals, jurisprudence of the Guardian

* Email: M.asghari@ujsas.ac.ir

** Email: hamidfeli110@gmail.com (Corresponding Author)

*** Email: abolhasani70@gmail.com

Council, Court of Administrative Justice, jurisdiction.